

MEGJELEN
minden
P É N T E K E N .

Előfizetési díj:
Egész évre . . . 6 frt. —
Fél évre . . . . 3 „ —
Negyed évre . . 1 „ 50

DÉLIBÁB.

Szépirodalmi, művészeti és társadalmi heti lap.

Felelős szerkesztő és kiadó: Gróf CSÁKY ALFONS.

SZERKESZTŐSÉG
és

KIADÓ-HIVATAL:
Varga-utcán 2256 sz.

KÉZIRATOK
nem adatnak vissza.

Hirdetések
a legjutányosabb ár
mellett vétetnek fel.

II. ÉVFOLYAM.

DEBRECZEN, 1878. SZEPTEMBER 6.

36. SZÁM.

Az irodalom svindlerei.

(Vége.)

A nemes cél iránti lelkesedés és ügybuzgalom tovább szítására ezért kívánatosnak tartom, hogy a társ erők mentől előbb összpontosítsanak, a cél hordereje bővebben megismertessék, megszilárdítsák. — Én hiszem, hogy az ekép elvetett mag már a közel jövőben meg fogja teremni gyümölcseit.

A további kérdés csak az lehet, minő legyen a szerep, mely ez okvetlenül szükséges kérdést megoldásra juttassa, és minők legyenek az eszközök, a melyek által ez egylet önmagát kormányozhassa.

Mindenekelőtt „nemes ambícióval szövetkezzünk és kitartó küzdelemmel alkossunk!“ Csak így válhatik életerőssé az egyesület, a melynek már kezdetben terjedtebb működési tért leendő szükséges felölelnie, mint a hogy az eleintén kizárólag Debreczen és vidékére tervezve volt.

Nem akarom kétségbevonni, hogy Debreczenben ne akadna az igyekvő tehetséges íróosztályból, kivált pedig az irodalmat pártoló közönségből aunyi lelkes egyén, a mennyi egy ily szövetség fennállhatására nézve okvetlenül szükséges. De kétségtelen, hogy az egyesület e szűkebb körű alakulásával a közélet haladási tényezői között fontos szerepet vihessen és szilárd alappal birjon; sőt meg vagyok róla győződve, hogy befolyását így a kívánt irányban anyagi, szellemi és erkölcsi alapon nem fogja kellőképp érvényesíthetni.

Ne értessem félre.

Nem utalok itt sem a „vidéki írói egylet“, sem az „országos hírlapírói egyesület“ már évek előtt halva született tervezeteire, hanem hazai irodalmi köreinkre (többi között a fővárosi

„írók és művészek“ s a marosvásárhelyi „Kemény Zsigmond“ társaságra, a veszprémi „Pázmán“ intézetre, a soproni és szabadkai „irodalmi és művészeti“ s a pozsonyi „Toldy“ körre.) mint olyan közművelődési társulatokra, melyeknek, távol minden egyéni vagy kasztszerű tekintettől, főczélja hazai irodalmunkat és célirányos közművelődési ügyeinket egészséges alapon fővirágoztatni.

* * *

A debreczeni „irodalmi és közművelődési kör“ azonos irányú lehetne tehát az említett irodalmi egyletekkel; de miután sokkal nagyobb és komolyabb feladat vár reá, semhogy ezt egy szűkebb körben keresztülvihetné, már kezdetben kiterjedtebb alapon szervezkedhetnék. Mert amugy kétséges, hogy egyéb céljt érjen el, mint a már létező olvasókörök, ipartársulatok vagy kaszinók, a melyek járatnak lapokat és folyóiratokat, tartanak néha társas-vaesorákat vagy felolvasó-estélyeket, melyeken a társas művelődés, a folytonos érintkezések s netáni eszmecserék által a társasszellemet tagadhatlanul élénkitik; közművelődési szempontból tehát fontos szereppel birnak ezek is, annál inkább, miután némelyek nemes közművelődési intézményeket is karolnak föl (mint pl. a színügy vagy egyes képzőművészetek pártolását.) s ekép a közművelődés terjedésének jelentékeny tényezőjévé válnak.

De csupán ezek együttvéve sem képezhetik a debreczeni kör feladatát. Így a szervezett egyesület már kezdetben sem birná tényekben és tényekkel beigazolni létjogosultságát.

Kiterjedtebb alapon kell mindenestre szervezkednie; belevonva az üdvös feladatok körébe a vidéki szinészet tespedő helyzetének javítását is; egyrésztől kiszorítva a tehetségnélküli

kontárkodókat s az öntelt ambícióval saturált kóbor „szinigazgatókat,“ a kikben a művészi ambíció teljességgel hiányzik; másrésztől előmozdítva magát az ügyet, hogy úgy nyelvünk és irodalmunk művelésének, mint a nemzeti szellem ápolásának s a komolyan szép és nemes élvezetek teljes és méltó kielégítésének végre már vidéki színészetünk is mindenütt beesülettel — svindlerkedés nélkül — megfelelhessen.

Hiszem, hogy egy kis erkölcsi pressióval lendíthetnénk a vidéki színészet szétszilált helyzetén. — Az értéktelen, silány posszékat és frivol operettéket ugyan nem fogjuk leszoríthatni e térről, mert kizárólag a klasszikai szépet, ijesztő deficit nélkül, nem kultiválhatnók vidéki városainkban, tagadhatlanul igaz lévén az, hogy a vidéki színpadok ma már nem egészen a műizlés esarnokai, hanem egyuttal a megélhetés spekuláló teleppei, hol az igazgatók üzleti érdekei inkább a tömeg mennyiségével számolnak, semmint a nemesebb élvezeteket kereső művelt közönség ama lelkes és értelmes minoritásával, mely aesthetikailag is képes a színházban mulatva gyönyörködni.

Nem fosztom meg magam azon reménytől, hogy a debreczeni „irodalmi és közművelődési kör,“ ha működésével ily irányban is reformszerűleg fog indulni.

Csak hivatását ne téveszsze szem elől.

Az irodalom és írók veszélyeztetett érdekeit képviselje első sorban, s a csalárd irányú svindler áramlatok ellen védje meg másodsorban. Az irodalom és írók érdekeit legkivált a svindler üzérkedések károsítják; ez ellen kell tehát irtóhadat üzennie, erélyesen nyakára hágyva az e téren veszedelmes mértékben fölbujánzott svindler fattyu hajtásoknak.

Hiszem, hogy egyesült erővel sikerülend a fondor eselszövénykedést megtorlani s a szédelgőket leálezázní, ha az eddigi örvendetes mozgalom — nem mondom egyszerre, de idővel — a támasztott közérdekeltségbe bele fogja vonni nemesak Debreczen és közel vidéke, hanem a magyar Alföld mindazon városát, a mely az irodalom és közművelődés-szellem erkölcsi érdekeinek fejlesztését önzetlen támogatásával elősegíteni hajlandó leend.

Meg vagyok róla gyözödve, hogy a magyar Alföld minden városában fog akadni a jó ügynek egy-vagy két lelkes képviselője, a ki az eszme életképességét fölismerve, hivatásához, tehetségé-

hez, s összeköttetéseihez képest a mozgalom élére áll.

Hisz' nincs oly kicsiny ember az országban ki ne volna képes, és nincs oly jelentéktelen ága az irodalmi vagy társadalmi, a köz-vagy magánéletnek, melyen egy kis ügyszeretettel és önzetlen akarattal ne lehetne ez érdekeinket előmozdítani.

A ki igaz barátja az irodalomnak, írja a jó ügy mellett buzgó „Erdélyi Muzeum,“ annak erkölcsi kötelessége egész erejével közreműködni arra, hogy mentől több tekintélyes irodalmi központ alakuljon az országban. Mentől hamarább sikerül ez, annál több hasznát fogja venni az irodalom és tudomány, sőt ennek képviselői is. Csak ez az egyetlen igazságos és becsületes mód, megtörni azt a czéhrendszert, a mely ellen annyira panaszkodnak; lendületet adni a vidéki irodalomnak, a hivatott írói tevékenységnek, a vidéki jó hitelű könyvkereskedésnek, a vidéki színészetnek és egyéb közművelődési tényezőnek, s véget vetni valahára annak a babonaszerű országos elfogultságnak, a mely elutasít mindent, a minek a czimlapján nem áll Budapest.

Ez annyival nyugodtabb lelkiismerettel teljesíthető kötelesség, mivel a fővárosi központi működéstől nem von el semmit, sőt közvetve azt is támogatja, mert mentől élénkebb az irodalmi és tudományos forgalom országszerte, annál kedvezőbb visszahatása van a központi irodalmi produkcióra; mentől többet és jobbat állít elé a vidéki iskola és sajtó, annál termékenyítőbb versenyt csinál a fővárosinak. A közönség, irodalom és tudomány pedig kétszeresen nyer vele.

Eötvös József egyik akadémiai beszédében szintén ide látszott czélzani, midőn kiemelte, hogy az „irodalom és tudomány“ tökéje csak úgy növekedhetik, ha ezek gyarapításán különböző helyeken dolgoznak; mert egy nemzet irodalmi és tudományos kifejlődésének eszközlésére egy középpont — tehát esupán a főváros — nem elégséges. A ki azt képzeli, hogy a világosság egy központból az egész országra elterjedhet, vagy hogy egy nemzet szellemi mozgalma egy helyről kormányozható: az a szellemélet természetét nem fogta fel, s még kevésbé ismeri azon utat, melyen más nemzetek az irodalom és tudományok körében azon állást elfoglalták, melyet fölök méltán irigylünk; nem egyes hatalmas intézetek, hanem az által lön ez elérve, hogy

több központ alkottatott, melyek különböző helyeken az egyes törekvéseknek mintegy medréül szolgálva az irodalom és tudományok kincseit egyesítve a központhoz vivék.

A debreczeni „irodalmi és közművelődési kör“ tehát befolyását csak akkor fogja kellőképp érvényesíthetni: ha testvéri összeköttetésbe igyekezik lépni a vidéki hasonirányu irodalmi és közművelődési intézetekkel; ha közös irodalmi és társadalmi céljaink érdekében a közrészvétet fölébreszti és megszilárdítja; ha a nemzeti művelődés minden ága és minden tényezője iránt, a szellemi és anyagi közjólét előmozdítását célzó törekvések kivételében hivatott vezérszerepet viend; s ha eképp tekintélyre vergődve, folyvást gyarapodó sikerrel egy újabb gyúpontjává válik az irodalmi és közművelődési ügyek iránti buzgalomnak hazánkban!

Sólyom Jenő.

Gyermek szeretnék lenni...

Minden nap új bánatra ébredek
S minden nap meghal egy-egy örömem;
Az élet terhe, mint virágon a
Ráomlott kő, úgy fekszik lelkemen,
S minél inkább óhajtom a verőfényt,
Annál jobban borul, sötétedik...
Fejem' lehajtom és zokogva súgom:
Gyermek szeretnék lenni — siromig.

A gyermek a világról mitse tud.
Magában szövö arany-álmaít
S bár minden álma dőre, czéltalan;
De, ah, betölti szíve vágyait.
Ragyogó színben látja a veszélyt is,
Ajkáru a szó méz gyanánt folyik,
Remény, szeretet s bizalom vezérli...
Gyermek szeretnék lenni siromig.

Mit ér a végtelenség tudata,
Ha én, halandó lény, nem bírhatom?!
S mit ér, hogy lelkem örökkévaló,
Ha vergődik nehéz rablánczokon?!
Mihez közel visz a forró kívánság,
Attól a való visszatántorit;
Mert a való az álmok gúnyolója...
Gyermek szeretnék lenni siromig.

Oly édes-szép a gyermek élete!
S mint könnyű lepke, olyan gondtalan!
Halála is, mint a virágoké:
Egy percz! még él; egy percz! s már halva van.
Ha szíve vérzik, akkor is mosolyg ő;
S míg gyilkosáért esd, imádkozik:
Bágyadt szemét a tündérek lezárják...
Gyermek szeretnék lenni — siromig.

Rudnyánszky Gyula.

KÉT SZIV.

Irtá Kabdebó Ferencz.

(Folytatás.)

Én jótéteménynek tartám helyzetemben a halált, s szinte jól esett meghalni e nőért, ki mindenem vala, s kit meg nem mentheték, semhogy boldogtalanságom érzetével küzdjek át egy hitvány kietlen életet!

A báró kettőt lépett felém, felemelte jobbját, nyugodt hidegséggel czéltott rám: a pisztoly eldőrdült.... egyébre nem emlékezem.

Midőn eszmélethez tértem ez esemény után, 14 nap telt volt már el; nem sebem, de Sarolta volt első gondolatom.

Orvosom csendre intett, s megtiltotta a beszédet; de midőn látta, hogy inkább kötelékeimet szakgatom fel, értésekre adta, hogy a menyegző megtartatott, s Sarolta már 10 napja, hogy ferjével örökre elhagyta a várost!

Ujabb eszmélet nélküli állapotba estem; de erőm, s orvosom megtartott az életnek, s én egy hó mulva ismét elhagytam ágyamat!

Mintha lelkemben a csapás alatt azon húr szakadt volna meg, mely az élethez kötött; mintha elszállott volna belőlem a lélek, kopáran maradt keblemnek nem voltak vágyai, reményei! Nem érdekelt semmi; a nap jött s távozott, s én nekem mindegy vala! Nem vártam semmit. Multam egy nagy rázkódással semmisült meg, s a szép álmok tova szállva, nem valék hajlandó újra álmodozni! Ábrándvilágom, s mindaz, mi szép reményekkel szötte át egykor jövőmet — megsemmisült; s én mint a fa, melynek gyökerén a fereg már orvosolhatatlan sebet idézett elő; éltem még, de életemnek nem vala czélja.

Már tél volt, midőn szobámból is kimeheték, s egy napon sétámból haza jöttömkor inasom jelenté, hogy egy nő vár rám, ki idegennek látszik lenni, mivel magyarul alig tud.

Beléptem. A nő felém jött, s egy levelet nyújtott át; szó nélkül vettem el, s törtem fel, s midőn a Völgyi nevet láttam, megrázkódtam. A báró e nőtől gyermekemet küldé; a kicsiny polyás volt még, s ott feküdt alva a divánon, melyen most te ülsz, s a nő dajkája volt; meghatottan léptem a gyermekhez, ki enyém vala, s míg az boldogan szendergett, s annak vonásaiban anyjának bájló szépségét éreztem felujulni emlékemben, — még egyszer átszenvedtem elvesztett boldogságomat!

— És mi lett a gyermekből? szakítám felbe nagybátyám beszédét.

Mintha megrázkódni láttam volna székében, aztán egy felelt: Engedd folytatnom, majd rátérek még erre is később.

A nőt sokáig faggattam Sarolta felől; de ő nem ösmeré. A báró által csak pár nappal azelőtt fogadtatott fel, mielőtt a gyermeket gondjaira bízták, s a bárónét nem látta.

Oh! pedig úgy szerettem volna valamit róla hal-
lani, ki engem oly nagyon szeretett, s oly sok keser-
vet átszenvedett. — De e nő nem adhatott semmi fel-
világosítást; a báró úgy látszik gondosan elrejtett előtte
mindent, mi titkainkat felfödhetne volna.

És teltek a napok! Én, mint egy álmodozó, ki
szándékosan kerüli a körülményeket, melyek a való-
életre inthetnek, — csak szívvilágom bánatos egyhan-
guságával életem; mignem abból Saroltámnak egy le-
vele által, mely tőle éppen az utolsó volt — fölraza-
tám. A sir széléről irt még egyszer és utoljára a sze-
gény nő, kinek élete egy merő szenvedés, egy meg-
nem szakadó kín, s gyötrelmem vala. — Meghalt; bá-
nata, s a ki nem állhatott szenvedés sirba vitte, mi-
előtt atyját, kinek soha meg nem bocsáthatott — el-
temette!

Ez határozott sorsom fölött!

Eddigi egyhangu életemből, mely csak bánatom,
s vesztett boldogságomra emlékeztetett, kiragadva ma-
gamat: folytonos élvek hajhászásának, s társaságos
életnek adtam magamat, s ez az oka, hogy körültem
annyi vendéget látsz gyakorta. Én megszoktam azt, s
ha az élet fukar volt hozzám boldogságában, legalább
felületes élveiben kárpótoljam magamat!

Mindig hittem még egy jobb jövőben; de midőn
Saroltám halálát hírül vevém, — lemondottam arról,
s törekedtem magamat megnyugtani.

Szerencsétlenségünkben az, hogy e világon min-
denkinek valának szenvedései, s nagyon sokan voltak
és lesznek, kik boldogtalanok, ha kárpótoló nem is,
de vigasztaló lehet! S én nem zúgolódtam sorsom el-
len; de megesküdtem, hogy megbosszulom magamat a
bárón; lelkem jobb fele sugta, hogy nem leszek igaz-
talan! Ha ez ember még egyszer utamba kerül — el-
végzem vele vegszámadásomat!

E világon éppen legszentebb felünkben gyalázhat-
nak, lophatnak meg, s tehetnek szerencsetlenné és nem
lehet törvényeink szerint számon kérni szenvedéseinket!
Én tehát magam leszek a báró bírója, s megbün-
tetem azon törvények szerint, melyeknek jogát szívembe
az istenség írta alkottatásomkor! Megbüntetem — s
aztán nyugodtan meghalhatok!

Eddig tartott nagybátyám elbeszélése.

Azután gyakran beszélt egyes jeientektelen rész-
leteket szerelme történetéből. — S bár zajos élet-
modorán mitsém változtatott, sőt mintegy ujult hév-
vel látszott azt folytatni; de ha magunk valánk a
kertben, vagy kilovagláink a hervadt, s már lombja
vesztett berekre, hol megmutogató a helyeket, melye-
ken egykor oly boldog vala: mégis gyakran kifakadott
beszédeiben s látszott, hogy keservét egészen nem fe-
ledheté, s hogy konokul ragaszkodik a bosszu eszme-
jéhez!

Tél lett! majd a tavasz fakasztja újból virágokat
a kertben, mezőn s az erdő fái, s mi újból meg-
kezdettük sétáinkat, lovaglásainkat.

A tavasz szokott multságaink, vagy vendégsé-
geink s gyakori lovaglás s vadászatok között telt el,
s midőn a nyár első hónapja beköszöntött, nagybátyám
óhaját fejezte ki, hogy szeretne pár hétig a hozzánk
csak néhány órányira fekvő h...i fürdőn időzni.

Én szíves örömmel egyeztem bele a tervbe, s
előre örültem, a kellemes időtöltésre gondolva.

Fájdalom! örömem nem sokáig tartott!

Egy napon, mert nagybátyám vendégeket várt,
csak magamban lovagoltam ki, s már alkonyat lett,
mire hazatértem.

Nagy ebédlőnkbe nyitva, egy pár öreg urat talál-
tam, kik szintén távozásra készültek. Itt, ott rendtele-
nül hagyott székek; az asztalon egy félbeszakadt,
hosszúra nyult ozsonna maradványai. — Én csodál-
kozva néztem szét, s nagybátyám után kérdezősködtem.

— Nincs honn, elment! — felelt egy öreg ur.

— De hát hová? s kivel? miért?

— Hát kedves öcsém az úgy történt, hogy itt
discuráltunk a fürdőről, a már gyülekező fürdői ven-
degekről, kik között Völgyi báró is ott van! Midőn nagy-
bátyád ezt meghallotta, elsápadt: majd szobájába távo-
zott, s kevés vártatra nyergeltetett, s miután minket
maradásra kért — sebes vágatva eltávozott!

Én megütődtem, s nem tudtam mit tegyek; ven-
degeink is eltávoztván, legjobbnak láttam friss lovat
nyergeltetni, s H...ra átlvagolni. Egy rozsz sejtalem
sugta, hogy nagybátyám odament számadását tisztába
hozni, s midőn szobájába lépve a falon egy hatos revolver
hiányát láttam, — erről még inkább meggyőződtem.

Sietve elő hozattam kedvencz paripám, s elvág-
tattam.

Nagybátyám másfél órai előnyben volt felettem;
de, ha az országuton haladott, én az erdőn át, ha lo-
vamat feláldozom, — még elég jókor megerkezhetem,
hogy a történendők elejét vehessem.

Ez okon jó lovamat szüntelen sarkantyúztam, os-
toroztam s örült sebességgel haladhattam; de nekem
mégis lassúnak tetszett e vágatás, ha elgondoltam e
találkozás eredményét!

De az volt a kérdés, hogy nagybátyám nem ezen
az uton ment-e? mert akkor bizonyára elkéstem!

Végre az erdőből kiérve, egy halomra vágattam
fel, a honnan a fürdő belátható volt.

Lovam fáradt vala, reszketett alattam, a tajték
szakadt róla; én nem törődve ezzel, még egyszer neki
ugrattam, s pár percz alatt a fürdő vendéglője előtt
szálltam le.

A vendéglős dult arcczal jött elém, s kérde-
semre megmutatá a báró lakását.

Csak pár lépés volt onnan.

Benyitottam. Első tekintetre meggyőződtem arról,
hogy későn jöttem!

A szobában a fürdő-orvos volt, állva az ágy előtt,
melyben a báró feküdt, mellén átlóve.

Tehát megtörtént, nagybátyám bosszút állt.

Én megütődve állottam helyemen, a beteg jöt-
tömre felnyitá szemeit.

A mint rám pillantott, borzasztó erővel fölült
ágyában, s kiterjesztett karjával rám mutatva, akadozó
hangon kérdé: Ki ön...? ki ön...? Ez Sarolta
gyermeké!... Ő az! Igen, minden vonása anyjáié! Mit
keres itt?... Atyját?... Igen őt! Ő elment már...
már eleget tett bosszújának.

Az orvos hozzá lépett, s lefektette újból.

Én, mint ki eszét vesztette el — zavarodottan néz-
tem szét; lelkemben egy eddig soha sem ismert ér-
zés támadott, egy megnevezhetlen vágyódás az után,
kit gyermekéveimben nélkülözék, ki után hasztalan
sohajtozám. Eszembe jutottak gyermekéveim, melyek-
ben anyát nélkülözve egész szerelmet még sem talál-
haték állítólagos nagybátyám vonzalmában! Eszembe
jutott, hogy midőn elbeszélésében a fiu után kérde-
zősködtem; ő nem felelt; s én, mert a hitben valék,
hogy ő csakugyan nagybátyám, kérdéseimmel később
nem faggatám! Miért titkolta el előttem azt, hogy
ő nekem atyám?

Ily, s hasonló kérdésekkel törtem magamat, el-
feledve, hogy hol vagyok, hogy miért jöttem. — De
midőn eszembe jutott, hogy elvégre feltaláltam atyá-
mat, ki engem nagyon, nagyon fog szeretni, — ki kár-
pótolni fogja jó anyám szeretetét is, akkor nem leheté
felednem azt sem, hogy ő gyilkossá lett.

Megborzadtam, s eliszonyodtam végzetemtől!

A báró mereven nézett rám, s üvegesedő szemei
oly kísértetiesen villogtak felem, mialatt orvosa ha-
szontalan igyekezett őt nyugodtságra birni.

(Vége köv.)

Byron és Shelley.

A „Revue des deux mondes“ után.

(Folytatás.)

II.

Shelley egyik száműzöttje az angol társadalom-
nak, ha ugyan száműzöttnek nevezhetünk oly embert,
kinek szive és lelke úgy látszik, nem bír hazával. —
Shelley valódi értelmi anomalia s a szellem elfásulásá-
nak épen olyan különös tüneténye, mint Byron a sziv
elfásulásának. Aki látta e gyermeki arcot, mely elpi-
rult, mint egy fiatal leányó, ez átlátszó és ábrándos
nagy szemeket, e szűk fekete öltönyökbe zárt gyenge-
termetet, nem igen ismerheté fel benne azt az embert,
ki nyílt hadat viselt Angolország társadalmával és esz-
méivel. S mégis e látszólag oly gyenge s valódiilag oly
erős természet hatalmas befolyást gyakorolt Byronra,
s a későbbi időkre fentartá magának az uralkodást az
egész jelenkori angol költészet felett.

Shelleynek, ki 1792-ben, tehát Byron után négy
évvel született, nem volt ifjusága. Ő elszigetelten élt
és halt meg. Mint minden abszolút szellem, ő is vissza-
taszított, mielőtt uralkodott volna. Egy régi tekin-
télyes családhoz tartozott s egykor Angolország baro-

netjévé kellett volna lennie. Az etoni intézetbe adták
őt, de az angol iskolák csaknem kicsapongó szabad-
sága nem fért össze a kalandos lélekkel. — A helyett,
hogy a többieket utánozta volna, magánosan dolgozott
s nem pajtáskodott társaival, kik őt ki nem állhatták,
hanem egész napokra bezárta magát egy vegytani mű-
helybe, hol egy napon csaknem légbe repült minden
eszközével együtt. A gyermekből ifju levén, Etonból
Oxfordba ment, anélkül, hogy legkevésbé is változta-
zott volna független kedélyén. Tizenhat éves volt, mi-
dőn kiadá azt a könyvet, melyet szerényen így neve-
zett el: „Az istentagadás szükségessége.“ Ez hallha-
tatlan botrány volt a tudós gyülekezetben. Shelley nem
engedé magát megzavarni a feje felett tomboló vihar
által, hanem megküldé munkáját Angolország minden
püspökének s midőn az University College elől-
járói elé hívták szigorlattétel végett: nyugodtan azt
ajánlá, hogy vitatkozást fog ellenük tartani s thesisét
védelmezni fogja. Alig lehetett remélni, hogy ily szel-
lemet megtérítenek, kizárását elhatározták s e napon
kezdődött Shelleynek az a kóborló élete, mely csak ha-
lálával szűnt meg. Fájdalmas meglepetéssel kérdezzük
magunkban, hogy hol vannak már az emberi önteltség
határai, ha egy tizenhat éves iskolás gyermek is jó
hiszemmel azt képzelheti, hogy egyedül neki sikerült
végzetünk rejtélyét megfejteni. Ugyanez az átgondolt
vakmerőség nemsokára egy egyenlőtlen házasság bi-
lincseibe verte őt, melynek következtében őt családja
és atyja kitagadta. Azután botrány botrányt ért. Ily
oktalan házasságnak (a két házastárs együtt véve har-
minezkét éves volt) csak a legszerencsétlenebb követ-
kezményei lehettek. Shelley erőszakosan elvált nejétől,
ki később elhagyattatása miatti fájdalmában meghalt.
De a kórsza lélek nem élhetett ide lenn anélkül, hogy
valakihez ne ragaszkodjék. — Ismét házasságra lépett
Wolstoncraft Godwin Maryval, kinek atyja és anyja
egyenlően hirre vergődött hazájok irodalmában. Azon-
ban csak sok kérés után lehetett reá venni, hogy e há-
zasság egyházi és polgári megerősítésében megegyez-
zék. Más különöz eszméivel együtt Shelley megelőző
Jakab szerzőjét (Sand György) a házasságról való sza-
badelveit illetőleg. Sokáig kóborolt egyik helyről a
másikra, folytonos pénzzavarok közt. Azután az ir-
landi felkelők közzé állt, hogy kibékítse az ellenfele-
ket, kiket szónoklataiban és irataiban nagy ékesszó-
lással iparkodott lecsendesíteni s ekép az angol lán-
gész valódi terére, a politikaira lépett.

Hogy mikép szorulhatott ily szellemben a költészet
minden szükséges eleme, azt nehéz felfogni. Valóban,
ha nagy conceptiok elégségesek volnának a költészet
szárnyait szétnyitni, úgy elmondhatnók, hogy soha nem
kísérté meg magasztosabb tárgy egy költő lángeszét,
mint azok voltak, melyeket Shelley választott. I s l a m
l á z a d á s á t nem is említve, — melyben az istenta-
gadó költő egy szerencsés ellenmondás által kifejti az
emberi tökéletesedhetés tanát, — M a b k i r á l y n é
egy légi ábránd alakjában magában foglalja mind ama
kérdéseket, melyek az emberi végzetet érdeklik s a

tündérek királynéjának ragyogó szekere ábránszerű ntánzásában maga után vonszoló a Holbachtól és La Metreitől átvett nehézkes idézeteket. A felszabadult Prometheus nem úgy tűnik-e fel, mint természetes sugalata e fellázadt lángésznek, az isteni szellem eme részecskéjének, mely egy emberi testbe tévedt. De a bölcsészet nem költészet. A költészet: az ember egész lénye, érzelmeinek és vonzalmainak végzetlen változatosságában. — Ki ennek elemét az abstractióban keresi, az nagyon kockáztatja, hogy nem lesz se költő, se bölcsész. Hamlet egész filozóphiája, egész őrjöngése egy szenvedélyből fakad, tehát emberi s épen azért megindító. Azonban Shelley költő, talán nagyon is költő volt, mert e képek annyira öszszeszoritkoznak és összehalmozódnak verseiben, hogy csaknem elfogják a levegőt és világosságot. — Mintha minden szó külön ki lenne csiszolva és köszörülve, annyira megvannak saját színei, értéke és ereje. Shelley költészete hasonlít a gyémántok közé teremtett keleti bálványokhoz: megkap, de nem indít meg s emlékünkből marad, mintegy ragyogó, de ábránszerű visio, mely eltűnik, mihelyt felébredünk.

(Folyt. köv.)

Eltemettek.

Eltemettek engem, oh! pedig még élek,
Oh pedig hiszek még s szeretek, remélek;
Követ is tettem rám, eltemettek korán,
Hogy „voltam,“ még azt se irták reá talán.

Eltemettek sirba, föl nem kelek én már,
Szivem meg nem dobban, nem dalolok immár;
Oh minek kelnek fel? nem hív, nem költőget,
Aminek éltem én: diésőség, szeretet...

Gáspár Imre.

Szinműirodalmunk 1877-ben.

Az irodalomtörténet lapozgatása közben lehetetlen, hogy elkerülje figyelmünket azon különféle hatás, melyet az irodalmi termékek különböző válfajai, különböző időben gyakoroltak, a mint az idők folytán a változó izlés, divat, egyiket vagy másikat karolta fel. És kétségtelen az, hogy míg irodalmunk legújabb korszakának első részében (az 50-es években) a költemények és novellák voltak felkapottak s uralgók, ugyszólván monopolisálták a könyvpiacot, e korszak másik felében a szinműirodalomra esik a tulsúly. A közönség izlése, s az a helyes irányadó, hogy a szinpadon elmondott szavak sokkal nagyobb, maradandóbb hatásúak lesznek, mint a könyvben olvasottak, valamint a nemrég fellobbant nemzetiségi agitáció, mely a magyarság terjesztése érdekében szükségesnek látja minden felé színházakat teremteni, azt idézi elő, hogy az irodalom munkásainak a politikai irodalom által nem ab-

sorbeált része a szinpad számára dolgozik, mint me-lyen legbusásabban értékesítheti elmetermékeit.

Ámde — ismét az irodalomtörténetre hivatkozva — mondjuk, hogy átmeneti idők maradandó becsüt csak keveset, vagy semmit nem szoktak teremni. Ilyen átmeneti idő a jelenlegi a magyar szin irodalomban.

A közönség élvezni akarja a szinműveket; keresi a változatosságot. Az irodalom nem tudja kielégíteni a közönség mohóságát; lázas gyorsasággal, pongyolán, a művészi siker s irodalmi becs tekintetbe vétele nélkül írja boldog, boldogtalan a szinműveket, hogy legyen mit eljátszani a szinészeknek. Még így is kevés, a mit az eredeti művekben felmutathatunk. Kölcsön kell kérni a külföldtől, s mivel azok, kikre a szinügyek vezetése bizva van, inkább hódolnak a közönség izlésének, mely az irodalom követelményeivel nem mindig egy uton halad, mintsem feladatuknak tartanak az izlésnek helyes irányba terelését, az eredmény nem lehet más, mint hogy az átültetett szinművek közzöl ujjainkon számlálhatjuk meg azokat, melyeket nyereségnek mondhatnánk szinirodalmunk részére.

Nem akarunk e helyen annak vitatásába bocsátkozni, kik hibásak a fennebb érintetett bajok meg nem szüntetésében, s vajjon az írók hiánya, tehetségbeni meddőségük, vagy egyéb viszonyok okozzák-e, hogy szinirodalmunk sehogy sem halad. Szomorú jelenségnek kell mindenestre tartanunk, hogy első nemzeti intézetünkben, a budapesti nemzeti színházban az utolsó színházi év alatt 135 fordított darab került színre addig, míg 54 eredetit adtak elő, holott 1871—72-ben még ugy aránylott az eredetiek száma a fordítottakéhoz, mint 79: 40-hez.

Azt a kérdést sem akarjuk felvetni, hiányzott-e az alkalom e műintézet vezetőinek arra, hogy egy év alatt 4682 frtnál többet ne fordíthassanak eredeti művek tiszteletdíjazására, s vajjon 1874-ben, midőn 11,500 frt. fordítottatott ily célra, nagyobb forgalmat tesznek-e ki e téren, vagy pedig egyéb, a szinirodalom kárára szolgáló tekintetek hatottak közre e szomorú eredmény előidőzésére. — Mi mindezt nem vitatjuk. Nem akarunk feltevések ellen polemisálni, szándékunk e sorokban az irodalomtörténet részére egy mozaikot állítani össze, egybeállítani azon adatokat, melyekből egykor meg lehet majd itélni, mennyiben mutat haladást, mennyiben volt nyereség szinirodalmi tekintetben az 1877-ik év.

Mult évben a „Déliab“ -ban közzétett szin irodalmi szemlémben szomorúan kelle jeleznem, hogy az 1876-ik évben csak 30 eredeti darab adatott elő nagy Magyarországon. A számot tekintve, a mult év még szomorúbb volt. Csak huszónkét eredeti szinmű adatott elő a magyar szinpadokon, s ezeknek nagy része is csak addig, míg a kritika és közönség kimondá felettük az ítéletet s megbukottaknak, tehát irodalmi szinvonalon alatt állóknak jelentette őket. Az a nagy szám, mely az egyes pályázatoknál mint szóba sem jöhető van jelezve a bírálók által, magától értetik, nem vehető tekintetbe. Mindazáltal lehetetlen, hogy — összehason-

lítva a mult évet az 1876-ikival örvedetesnek ne mondjuk a haladást. Mert bár magában véve szörnyű kevés az, amit felmutathatunk, az 1876-iki meddőséghez képest vivmányoknak, nyereségeknek mondható; a mennyiben épen azon válfajból nyertünk három irodalmi becses biró darabot, melyre a színirodalom terén a legtöbb súly fektetendő s melynek írása határozott tehetséget igényel. A tragédiáról, a szoros értelemben vett magasabb drámáról szólunk, mely mult évben három darabban (Csiky Gergely Jánusával, Szigligeti IV. Bélájával és Bercsényi Béla Dormándy Kálmánjával) ajándékozta meg az irodalmat. Az igaz, hogy ha e három darabot mint az illető drámairóktól ezután várható becses művek előjelét vesszük figyelmünk tárgyává, csakis Csiky Gergely ad reményt arra, hogy a magyar drámairodalom tőle még több értékeset is fog kapni. Szigligeti, fájdalom, nincs többé, Bercsényi pedig habár tragoediájában a tehetség félreismerhetlenül nyilatkozik, más téren működése által — félünk, elvonni az irodalomtól.

Azonban maradjunk a mult évi eredményeknél s jegyezzük fel, hogy Csiky Gergely János-a eseményt képez a magyar színműirodalom történetében. Ha kritikailag akarnánk e műről megemlékezni, kétségtelenül hasábot szentelhetnénk neki.

Igy azonban csak annak megemlézésére szorítkozunk, hogy Csiky egy tragoediájával a Teleky-pályadíjat, 100 aranyat elnyerte, s e tragoedia nemcsak társai közt legjobbnak, de önálló irodalmi becsűnek találtatott. Természetesen, mint iróink általában, ugy Csiky is elfordul a társadalomtól s a történelemhez közelít, hogy annak lapjairól szedje elő a könnyebben kiválasztható nagy alakokat, nagyobb tragikumot. Ugyanezt tevé Szigligeti is IV. Bélájával, mely szintén 100 arannyal lett kitüntetve, azonban csak azért, mert társai között legjobb volt. Mindkét tragoedia határozottan nyereség irodalmunkra, mert mind kettőben az emberi érzelmek és szenvedélyek képezik a valódi mozgató erőt. Mi azonban a specialisan magyar történelmi tragoedia felett hajlandók vagyunk előnyt adni a specialisan magyar társadalmi tragoediának, mely téren mult évben egyedül áll Bercsényi Béla Dormándy Kálmán-ja. Figyelemre méltatták az akadémiai pályázaton, de egyes hiányai miatt nem díjazták, jóllehet iránya, melyet sajnos, magyar iróink annyira kerülnék: a magyar társadalom feldolgozása megérdemelte volna a jutalmat.

Ime ez a három mű képviseli a mult év színirodalmában a komoly drámát. Mert Jókai a „Szép Miklós”-ját, melyet szerző egyik regénye után dolgozott át színpadra, s melyet maga sem tudta, mily válfajhoz sorozzon, nem lehet dráma-számba venni. Komoly akart az lenni, jelenítve leírása történelmünk egy korszakának, a nélkül azonban, hogy a történelmi dráma kellékeinek megfelelhessen. A minden téren érvényesülő divat hatása a mult év színirodalmára annyiban volt érezhető behatással, hogy a középfajú színmű-, a vigjáték-irodalom teljesen pangott. A közönségnek nem

kellenek e válfajok, s a színházak vezetői nem igyekeznek az írókat ilyenek írására buzdítani. Innét van, hogy mult évben eredeti színművet (a modern francia iskola mintája szerinti színművet) nem produkált senki. Vigjátékot, magasabb érzelemben szintén senki sem irt; az egyetlen alsóbb fajú vigjáték: Ribiczey Gyula „Szerelmes öreg ur a légyotton” című egy felvonásos vigjátéka a leggyarlóbb kísérletek egyike volt.

(Vége köv.)

Adelaide asszony.

(Mühlbach Lujza „Mária Antoinette és fia” című regényéből.)

Fordította: Hang Ferencz.

(Folytatás.)

Azon ünnepélyekről, melyeknél akirályné pástorné név változik, udvarhölgyeinek, kiknek csak térdhajtva és lesütött szemekkel volna szabad előtte megjelenni, megengedi, hogy hozzá hasonlólag öltözködjének és a királynéval, mint hozzájuk hasonlóval érintkezzenek. Azon ünnepélyekről beszélek, melyeknél a király, neje bájaitól elvarázsoltatva, kacérsága által elesébbítatva, királyi méltóságáról annyira megfélemedezik, hogy a pajkosság e hóbortos életében és a könyelműség e komédiájában maga is részt vesz. És e királyné, kinek hangos nevetése a trianoni ligetet eltölti és kinek néha kedve telik udvarával a tehén bögését, vagy a kecske bégetését utánozni, e királyné akarja azután az államférfi arc kifejezését fölvenni és kezeivel, melyekkel épen talán egy regeszerű főkötőt készített, az állam gépezetéhez nyulni és ünnepélyeinek rendezését abba hagyni, hogy ismét a politikával foglalkozzék, régi tapasztalt minisztereket letegyen, hogy barátjait, kedvenceit és kegyeltjeit emelje helyökre és a királyt, csak akarata kiviteli eszközeül használja.

— Asszonyom, — kiálta a királyné, miközben a haragtól fölhevülten, lángoló szemekkel üléséből fölkel, — asszonyom, ez már sok, ez már tulmegy azon határon, melyet mindenki, még a királyi ház hercegnői is uralkodónaik irányában tisztelni tartoznak. Én megengedtem önnek, hogy külső életemet, élvezeteimet s ruházatomat harapós kritikája alá vegye, de megtiltom önnek, hogy belső életemet, férjemhez viszonyomat és saját becsületemet megtámadja. Ön merészel kegyenczeim és kedveltjeimről beszélni. Fölvonom önt, hogy nevezze meg azokat, és ha előttem bizonyítani képes, hogy egyetlen férfi létezik, ki egyéb kegyről dicsekedhetik, mint a milyenben egy kegyes királynénak egy szolgát, egy alattvalót részesíteni szabad, kit tisztel s ki iránt bizalommal viseltetik, ez esetben követelem, hogy nevezze ön meg azt a király előtt és hogy ellenem szoros vizsgálat eszközöltessék. Vannak barátaim, igen, hála az égnek. Vannak barátaim, kik mélyen tisztelnek

kik minden órában készek királynéjükért éltüket áldozni. Vannak hűséges és engedelmes szolgálói, de senki sem fog föllépni és állítani, hogy Mária Antoinette-nek valaha kedvese lett volna. Az én egyetlen kedvesem a király, férjem volt és remélem az Istentől, hogy az is marad, míg élek. De éppen ez az, mit a nemes hercegnők s néneim, Provence gróf és a régi udvar egész pártja nekem soha nem akar megbocsátani.

Én szerencsés valék férjem szerelmét megnyerni. A király egy napon, minden rágalom és ármány daczára szeméit a szegény fiatal nőre veté, ki egyedül s elhagyatva állott mellette, ki iránt a lenézés- s megvetésre tanították őt és ekkor meggyőződött, hogy e nő nem oly együgyű, ostoba és csunya, mint a minőnek önök őt festették. Kezdett vele foglalkozni és azután Istennek hála, megbocsátotta neki, hogy osztrák nő, hogy elődjének politikája tuszkolta őt mellé; szíve felolvadt a szerelemben és Mária Antoinette e szerelmet mint Isten kegyadományát, mint élte boldogságát fogadta. Igen, asszonyom, én büszkén és örömmel mondhatom, hogy a király szeret és bizik bennem, és ez okból nője közelebb áll hozzá, mint főszege nénejei és ezért vagyok én most első meghittje és tanácsadója. De éppen ez azon bűntény, melyet nekem soha sem akarnak megbocsátani; mert sikerült nekem férjemet ellenségeim és roszakaróim befolyásától elvonnom. Elmult már azon idő, midőn Adelaide asszony készségesen meghallgattatott, midőn a királyhoz jött, hogy szenvedélyes dühvel bevádoljon azon hallatlan bűnökért, melyek nem álltak egyébből, mint hogy az etiquette nevetséges lánczait, kissé szellőztettem; elmult már az idő, midőn Louise asszony az ő jámbor zárdájából erényének átkával akart szétzúzni, midőn la Marche grófnak megengedtetett, hogy a királynét férje előtt vádolja, mert az szabadságot vett magának arra, hogy egy reggelen Versaillesben udvara minden hölgyeitől környeztetve, a nap fölkelését nézze. A király szeret engem, és Adelaide asszony többé nem politikai tanácsadója a királynak, nem lesznek többé kívánsága szerinti miniszterek és a kabinet nagyobb kérdései nélküle intéztetnek el! Tudom, hogy ez egy újabb bűn, melyet rám rónak és hogy önök e miatt személyem elleni rágalmak és gyanusítások által állanak bosszút. Tudom, hogy Provence gróf annyira leereszkedik, hogy sógornője és uralkodónője ellen ő maga epigrammákat és gunyiratokat készít és azokat teremtményei által Párisban terjeszteti. Tudom, hogy salonjaiban a királyné minden ellenségei szívesen látvák, hogy ott büntetlenül szabad a királynét rágalmazni és hogy ott köszörültetnek a fegyverek, melyekkel engemet megtámadni akarnak. De vigyázzanak önök, hogy egy napon e fegyverek önök felé ne forduljanak! Önök azok, kik a királyságot veszélyeztetik és a trónt aláássák: mert önök nem irtóznak vissza attól, hogy a francia népnek oly példát adjanak, hogy önök előtt semmi sem szent többé, hogy a trón fölsége többé nem létezik, hanem, hogy azt aljas rágalomokkal szabad bepiszkolni és kiknek vétke nyilvánosságot még azokra is szabad szózni, kik szent Lajos koronáját viselik fejükön. Önök

mind, a nagynénék, a király fivére, bizalmasaik és követőik egész seregével aláássák a királyságot, mert önök elfelejtik, hogy a külföldi, az osztráknő, miként önök nevezik, Franciaország királynéja, hogy önök uralkodó- és urnője és hogy önök nem egyebek, mint alattvalók. Önök bűnösök, önök felségárulók!

— Asszonyom, — kiálta Adelaide főhercegnő, — mily beszéd ez, mely —

— Ez egy nő beszédje, egy rágalmazó ellen, — szakasztá félbe Mária Antoinette, — egy királyné beszédje egy lázadó alattvalónő ellen! Ah asszonyom, legyen szíves hallgatni. Ön ide uralkodónője palotájába jött, hogy azt vádolja s az önnek, méltóságához illőleg felelt. Most már nincs mondanivalónk egymáshoz. Ön félórát kért titkos kihallgatásra és ezen idő már elmult! Isten önnel asszonyom, kocsim készen áll és én Trianonba megyek. Azonban mitsem fogok a királynak azon új támadásról szólani, melyet ön ellenem intézett és ígérem önnek, hogy elfelejtem azt és megbocsátok érte.

Fejével könnyedén intett, megfordult és magasra emelt fővel és büszke nyugalommal távozott a szobából.

Adelaide a legmélyebb gyűlölet kifejezésével nézett utána és főszegeességét egészen elfelejtve fenyegetőleg emelte föl öklét az ajtó felé, melyen a királyné nemes alakja éppen eltűnt. — Én nem fogok felejteni, és nem fogok megbocsátani, — mormogá. — Megbosszuldandom magam e vakmerő személyen, ki velem daczolni, sőt engem fenyegetni merészel, ki magát uralkodónőnek nevezi. Az osztráknő egy franciaországi királyi hercegnő uralkodónője! Ah megmutatandjuk neki, hol van az ő hatalmának és Franciaországnak határa! Menjen ez osztráknő vissza Ausztriába, nekünk nem kell ő, ki velünk daczolni merészel!

A királyné büszkén s emelt fővel hagyta el Adelaide asszonyt, azonban, midőn szobájába lépett, midőn az ajtó, mely ellenségétől elválasztá, maga után bevonta, mely sóhajjal egy székre rogyott és könyzapor omolt szeméiből.

— Oh Campan, Campan, mit kelle hallanom, — kiálta fájdalmasan. — Mily kifejezésekkel merészeltek Franciaország királynéjához beszélni.

Campan asszony a királyné első komornője, ki ép a porcellán szobába lépett, uralkodónőjéhez sietett és előtte letérdelve, megfogta a királyné lelógó kezét és ajkaihoz szoritá.

— Fölséged sir, — susogá szelid s részvétteljes hangon. — Fölséged tehát a hercegnőnek azon elégtételt akarja adni, hogy az megtudja, miként sikerült neki Franciaország királynéját sirásra indítani.

— Nem, nem akarom őt ezen örömben részesíteni, — mondá a királyné gyorsan fölkelve és szeméit törülve. — Derült akarok lenni! És miért is sirók? Ő engem bosszantani akart, megkísérté, hogy megsebesítsen, azonban én a bosszantást visszaadtam neki és a sebeket, melyeket okoztam, egyhamar nem fogja elfelejteni.

(Vége köv.)

T Á R C Z A.

A PIPISKÉK.*)

Dr. Ballagi a Backfisch értelmét magyarban így adja vissza: fiatal, még férjhez nem mehető leány; ha neki vagyok, a fiatal után még e szót szurom közbe: serdületlen. A rövid Backfisch szó e hosszú áttétele azonban el nem fogadható; minélfogva nyelvgazdagítási szempontból jónak látom azt emez egy szóval adni vissza: pipiske. Ezt korántsem azért teszem, mintha valamelyik leányt, ha mindjárt Backfisch volna is, megbántani akarnám; az én jámbor lelkem ezt el nem viselné. Hogy is tehetném, mikor egyedüli czélom köztük az „örök békét“ létrehozni? E műveletem egyedül irántuk való hódolatom és tiszteletem kifolyása.

Tehát: pipiske. Ha számot tenne a társadalomban, akkor világosabban társadalmi különlegességnek nevezhetnők; de nem tesz számot a társadalomban. Azoknak, kik a társadalom fogalmát kiegészíteni vannak hivatva, már kell egy kis — ha nem is épen észszel, de legalább — körültekintéssel birniok, minek kifolyása az, hogy képesek a körülményekbe belepillantani s ha nem is megítélni, de legalább sejtteni, hogy mit kell és mit nem kell gondolniok, beszélniök és tenniök. A pipiskék erre még képtelenek, nekik még nincs fogalmuk a lehetőről és kellőről; ők csicseregnek a nélkül, hogy tudnák, mit és miről s a nélkül, hogy meggondolnák: vajjon e csicseregésök mily hatással van a környezetre? Szeretnek belebeszélni mindenbe; akarnak amaz előnyökben részesülni, melyekre a társadalom tagjainak joguk van s ha véletlenül — csakis véletlenül! — részesülnek benne, azt hiszik, hogy a világ fönn sem állhat nélkülök, mint a szekér az ötödik kerék nélkül.

Nem vagyok matematikus (hála jámbor emlékü professorom kevés kapacitáló-tehetségének!), de némi megfigyelés alapján mégis állithatom, hogy a mai modern társadalmi műveltség emelkedésével a pipiskék száma egyenes arányban áll. Ez bizonyosabb a Pythagoras tantételénél. Minél to-

vább haladunk, annál érettebbek lesznek az éretlenek, minélfogva igényök is annál hamarabb jelentkeznek s annál nagyobb. A piczuska patkányról, a tutuska kardról s a pipiske... hódításról álmódoszik; ha aztán a piczuska egeret fog: azt patkánynak, ha a tutuska fakardot kap: ezt fringiónak s ha a pipiskét megczirógatják: azt hódításnak gondolja. Boldog rövid-ruhás időszak!

Az elkerülhetlenség elvénél fogva sokszor jövünk oly helyzetbe, hogy a pipiskékkal kell érintkezniük, mi magában egyébiránt igen üdvös dolog volna, csak aztán ne lennének ez érintkezésnek néha olyan kellemetlen oldalai, amilyenek vannak. Bocsánat, a kellemetlen helyett mulatságost akartam mondani. Mert minden bosszantása mellett is mulatságos az valóban. Az ember találkozik velök s minthogy folytonosan okos dolgokról még a legmorozusabb szobatudósok sem szeretnek beszélni: szóba elegyedik, megczirógatja orczácskáikat, cukorral kínálja meg, stb. Másnap találkozik a pipiske kis barátnőjével s rettenetesekeket beszél hódításairól; mert szentül hiszi, hogy a tegnapi bácsika fülig szerelmes bele. Valódi Backfisch-észjárás. Ha véletlenül aztán az a bácsika nem felel meg amaz eszményképnek, (mert van ám eszményképök is az iskolában kapottakon kívül!), melyet ábrándozás közben alkotnak maguknak: kinevetik a Stockfischt. Ez persze fülebe jön a bácsikának, mosolyog rajta egyet s aztán azzal bünteti meg a kis hamist, hogy nem ad neki több cukrot s „kis csuf“-nak nevezi, ami kétségtelenül érzékenyen sérti fakadásnak indult hiúságokat. Itt jelentkezik e női erény legelőször.

Mindenáron nagyok akarnak lenni, mint bizonyos fűzfapoéták,

Akiket az Olympusról
Leebrudalt Jupiter...

Nagyhatnáságuk legelőbb is... a hosszú ruha ohajtásában jelentkezik. Oh hosszú ruha! Hány kis-nagy lánynak vagy te ábrándképe! Hány angyalka rózsás álmainak vagy te fűszerezője! Hány piczi ajak mosolyog reád, hány selyemka-

*) A szerző beleegyezésével közöljük. Szerk.

esőska nyújtózik feléd, midőn lágy szenderükben a láthatlanság titokszerű ködeiből kibontakozva, megjelenés előttük! Valóban sokért nem adnám ilyenkor, ha én: te lehetnék s azok a mosolyok, azok az ölelések engem illetnének... De mit beszélek? Majd ad a papa, ha így elkényeztetem magácskákat, édes pipiskéim! Ne is vegyék magukra, hiszen akkor másokat ohajtanék ott teremni magácskák helyett... Különben légy nyugodt lelkiismeret; a te pipiskéid ugysem olvassák e ezikket s e lapot se... s ha olvasnák, se értenék meg.

Nos mikor már aztán a slepp... Most jut eszembe hogy ezt a pipiskék ugysem kapják meg, bármennyit álmodoznak is róla... Oh, a sleppkorban már többé nem pipiskék.

Aztán ugy szeretnének már táncolni is! De hát a mama azt mondja: csitt kicsikék s otthon kell maradniok a majálisról. Pedig milyen jól tudnak már táncolni; a mamuska nem is képzelet; valahányszor elment hazulról, ők mindig azt tanulták... a leczke helyett. Szegény tanító bácsi!

Köszönésök is figyelemreméltó.

— Jó napot — mondja valamelyik fiatal ember.

— Szolgája — felelik gyors hangon s elbigyesztett ajakkal... Alig haladnak pár lépést, egymásra néznek s csak amugy mossák amaz udvariatlan fiatal embert. Meg is érdemli; még azt se mondja „kezeiket csókolom, nagysáim!“ Mert ők ezt is megkívánják ám!

Egész életök (már a meddig t. i. pipiskék) apprehensióból áll. Nem is csoda. Hiszen azok a csunya bácsik nem udvarolnak nekik, a mama nem akar hosszú ruhát venni számukra s ha majálisra mennek, ott észre sem veszik, annál kevésbé táncoltatják s kezeiket se csókolják.

Oh rossz mamuskák és csunya bácsik!

Dengi János.

A bajszerző.

(Folyt. és vége.)

— A társas kocsi előállott, — jelenté egy lompos szolgáló, midőn a vén nagy óra épen ötöt ütött és Árpád szomoruan lépett a kandalló barátságos tüztől a hideg deczemberi éjbe.

— Ez tehát egy vidéki társaskocsi, — gondolta hősünk, midőn plaidjével, esernyőjével és babájával együtt a hosszú kocsiba szállt.

— Egyenesen, megállapodás nélkül fogunk menni? — kérde halkán a kocsistól.

— Nem, kilencz órákor Cs...ben megpihenünk, ott vacsorálhatni.

Árpád helyére ült, térdére teríté plaidjét, ráfekette a babát, de hiába igyekezett alkalmazkodni a különös hajlású szalmával kitömött vankoshoz, aludni nem tudott. Kimerülve az eredménytelen erőlködésben, elkezdé vizsgálni utitársait, de az őt környező egyiptomi sötétségben csupán három erőteljes női alakot, egy fehér tollas kalapot és férfiak különféle sötét ruháit különböztethette meg.

— No, a dolog unalmassá válik, — gondola magában Árpád — elbeszélésekben, az utasoknak élményeik vannak, magam is szeretnék ilyen szerencsében részesülni.

Nem is gondolta szegény, hogy ily kaland mily közel áll hozzá!

— Idegen!

Árpádkám összerezzen, midőn a rekedt hangot közvetlen közelében meghallotta és látta, hogy egy utitársa bizalmasan hajolt hozzá.

— Parancsol — kérde hidegen.

— Nem kell félnie; csak nőm kérdezteti, hogy nem volna-e önnek kellemesebb, ha egy kicsit elvonné?

— Mit?

— No hát a kicsikét!

— A kis angyal valóban oly csendes és szelid, mint egy báránka, — szólt közbe egy női hang — anyja talán meghalt? Bizony szomorú, és önnek szenvedéseit még czipelnie kell.

Árpád összerezzen, érezte mint tódul fejébe a vér s arca mint pirul el.

— Adja szegénykét inkább öregemnek, — mondá az előbb szóló ismét, — fiu vagy lány?

— Semmit sem adok, — hebegé hősünk, — és önök nagyon leköteleznek, hogyha más bajával nem törődnek, — válaszolá szilárdan.

Mindkét emberbarát visszahúzódtott.

— Semmi közöm hozzá, — morgott a férfi.

— Csak részvéteiből beszéltem, — mentegetőzék a nő, — mert még olyan embert soha nem láttam, ki képes lett volna egy szopóst ápolni. Hány hónapos a kedves gyermek?

A jó öreg asszony áthajolt, míg lehelete Árpád arczát érinté. Az nem felelt, de izgatottságában akaratlanul megnyomta a babát és óh szörnyűség! az elkezdett sirni, mely rikácsolás betölté a kocsit.

— Szegényke! — mondá egy kövér asszony.

— Nyilván éhes, — felelé egy másik, kinek anyai érzelmei azonnal kitüntek.

— Nem állhatnánk meg valahol, palaczk tejet szerezni?

— Fáj a hasa, — suttogá egy harmadik — sajnálom a szegény kis férget. Adja csak neki azt a darabka fodormentaszészes czukrot, nincs jobb orvosság ennél a hasesikarás ellen.

És Árpád érezte, mint csuszik kezébe valami kemény anyag.

— Csak ne törődnék ez a népség a más bajával, — dörmögé a fiatal ember s a hasznos gyógyszert kidobta az ablakon, elhatározván magát, hogy a kíváncsi banyáknak nem ad felvilágosítást a kocsiban.

— Valóban, — kiáltá az öreg nő, — mondhatom, hogy a szegény szerencsétlen árva lelket szivemből sajnálom.

Igen, igen, vannak emberek, kiknek szive kökemény, — mondá a másik matróna, midőn ismét egy sikoltása hallatszott a gyermeknek.

— Azt hiszem hogy meg van babonázva a kicsike, — morgá Árpád — legjobb volna kihajítani az ablakon.

De a kis Arankára gondolva, nem tette meg.

— Üljön félre az ablaktól uram, — kezdé szomszédja ismét, — kis gyermekek, kik anyjuk nélkül nevelkednek fel, nagyon könnyen kapnak görcsöket; egy esetet tudok, mikor egy kicsike meghülés következtében huszonnégy óra alatt tizenhét görcs rohamot állott ki.

— A lúdszir nagyon jó meghülés ellen — jegyzé meg egy nő — ezerjófűvel és lúdszittal mindent meggyógyítok.

— Legjobb lesz gyapotkendőt csavarni az alvó testre — erősíté az első beszélő, — nincs jobb —

— Cs...i, — szakitá félbe beszédét a kocsis — fél órai pihenés!

— Nem szállok ki, — mondá Árpád, mikor a többiek kiszálltak s a kocsis neki is hasonlót ajánlott.

— Nem száll ki? Nos, akkor majd hozok egy csésze meleg tejet szegénykének, — mondá a matróna visszatérve.

— Nem kell, — förmedt rá Árpád — szabad államban élünk vagy nem?

Ezen erélyes fellépéstől megijedt a nő és eltávozott.

Az út hátralevő részében azt tapasztalta Árpád, hogy útítársai gyermekgyilkosnak, ördögnek tartják. Mikor végre a rendeltetési helyre értek, becsavarta a baba fejét kendőjébe s elrejté köpenye alá. A világosság, mely a vendéglőből feléje hatolt, kellemes ellentétet képezett a hideg éjjel.

Mialatt a lépcsőkön felment, egy ismerős arcot látott.

— Nini, hisz ez Laura kisasszony! — kiáltá bámulva; — ő volt a fehér tollas hallgatag alak... Most kocsira száll. Nyilván Hermint jött el, meglátogatni. Csak tudtam volna előbb! Hogy kinevetnek majd a lányok! Csak ez a viaszszörny volna már a pokolban.

Nem lehet csodálni, hogy másnap reggel habozó és elfogult volt Árpád, midőn jegyese lakásába lépett.

Hermin felállt, de nyugodtan és hidegen fogadta:

— Minek köszönhetem becses látogatását Major ur?!

— De Hermin, mit jelentsen ez?

— Hogy önben csalatkoztam s tovább nem fogja játszhatni csalfa szerepét.

— Csalatkoztál, ... Hermin, édes Hermin!

Kérem, ne is mentse magát, Most tudom legalább hogy özvegy.

— De hogy lehetek én özvegy, mikor még sohasem voltam nős?

Hermin nem figyelt az ellenvetésre.

— Ön családjával ma éjjel ugyanazon kocsiban ült, mely Laurát hozta.

Árpád arcza azonnal kiderült.

— Hol van a kis Aranka? — kérde.

— Nem tudom.

— Kérlek hivasd ide.

— Szívesen.

Pillanat mulva beugrott a leányka és Árpádot csókkal üdvözlé.

— Hugodnak csupán családom ez egy tagját akarom átadni, ki az éjjel kísért.

E szavakkal a csodálkozó kis Aranka karjaiba fekteté a babát.

— Óh Hermin, nézd csak, — ujongott a leányka, — olyan baba, a mely igazán sir. Óh kedves Major ur, magát nagyon szeretem!

Árpád jegyeséhez fordult.

— Jó barátok maradunk Hermin?

Midőn Laura kisasszony belépett, csodálkozott, amint kettőjük közt jó egyetértést talált. A baba mindent megfejtett.

— Megbecsüld a babát Aranka — mondá a leendő sógor mosolyogva, — nem tudni, hogy egy másodikat lesz-e bátorságom hozni!

Scossa Dezső.

H I R E K

az irodalom, művészet és közművelődés teréről.

— A „Nemzeti Könyvtár“, ezen magyar remek íróknak Aigner Lajos által rendezett és ugyancsak általa (Abafi Lajos) a jelen haladott kor igényeinek figyelembe vételével szerkesztett, minden oldalról örömmel üdvözölt kiadásának 6-ik füzet (Mikes: Multságos napok) s 7-ik füzet (Kazinczy F. költeményei) megjelent. Ára egy-egy füzetnek 30 kr.

— **Mehner Vilmos** kiadásában könyvpiacunkra jutott legközelebb „Gróf Monte-Christo.“ Érdekesítő, társadalmi regény, 36 párisi eredeti képpel. — Irtá Dumas Sándor, francziából fordította Martonffy Frigyes. A regényírók fejedelmének legérdekesebb műve ez. — Nem bocsátkozunk a regény vázolásába, csupán néhány fejezetczimet említünk meg: A vallatás. — A korzikai ember evő. — A dühös fogoly és az örült fogoly. — A kincs. — Romai utonál-lók. — A vérzapor. — Ördög Róbert. — A kísértetek. — Isten keze. — Az öngyilkos. — A temető. — sat. 25 krajczáros füzetekben fog megjelenni. — Minden megrendelő, — de csupán határozottan nyilvánított kívánatára, — kap két nagy, Jankó János kitünő művésznek eredeti festvényei után készített olajnyomatú

képet vászonra igen díszes, széles barokk-arany-keretben, teljesen elkészítve, úgy hogy legott a falra függeszthető; még pedig: a tizedik füzethez: A népdal, magassága 62 cent. szélessége 80 cent. A huszonötödik füzethez: A csárda előtt, magassága 80 cent. szélessége 62 cent. 4—4 frtnyi utánfizetés mellett.

Továbbá ugyanazon kiadónál (Mehner Vilmos Budapest, IV. kalaputca 4. sz. a.) megjelenik és megrendelhető „A világ ura“, Gróf Monte-Christo folytatása. Érdekfeszítő, társadalmi regény, 24 művésziesen kiállított eredeti képpel. Fordította Mártonffy Frigyes. A képkezdmény e kiadvánnyal is jár.

— **Költészetünk gyöngyei** című és nyelvi, költészeti, szépirodalmi történeti és szövegkritikai jegyzetekkel kísért művet szándékozik Ponor Thewrewk Árpád tanár megírni és kiadni. E munka első íve beküldetett hozzánk, és bátran mondhatjuk, hogy azon még az uttörés nehézségei sem látszanak meg, hanem szerző teljesen uralkodik anyagán és oly alaposan árul el a dolog elbírásában, mely a mű általános becsére a legkedvezőbb következtetést vonni engedi. Ideje is már, hogy irodalmunk ilyen mű tanulmányos és jegyzetes költemény kiadvánnyal gazdaguljon, mely várakozásnak P. Thewrewk Árpád főnczimzett munkája teljesen meg is fog felelni. Oszintén ajánljuk tehát azt minden művelt magyar figyelmébe, ki irodalmunk kincstárának drágaságait hamisítlanul megismerni és átérteni is óhajtja. És melyik ne óhajtana ezt?! A mű ára előleges megrendelés útján csak 1 frt. o. é., bolti ára 1 frt 60 kr. lesz. A munka csak októberben küldetik szét és ára is csak az átvételkor fizetendő. Előleges megrendelés — 6 rendelt példány után egy tiszteletpéldánnyal — ily czim alatt teendő: P. Thewrewk Árpád tanárnak a kir. főgymnasiunban Budapesten. (Várfok-utca, 353 sz.)

— **Ott a szép Alföldön**, népies elbeszélések; írta Abonyi Lajos. Kiadja a Petőfi-társaság. A ki honi nyelvünk jelen általános meghamisítása korában, a midőn már maholnap a sok idegen nyelv beszélése következtében alig leszünk képesek magyarul rá n beszélni, a zengzetes magyar nyelvnek a nép által hűségesen megőrzött mesterkéletlen és mégis oly szabályos s tőről metszett bájaiban gyönyörködni akar, az szerezte meg és olvassa el Abonyi Lajos ezen legújabb elbeszéléseit. Gyöngék ugyan ezek a conceptioban, de kincsetérők eredeti népies vonásaik és zamatosan magyar eszmemenetöknél fogva. A kötet ára 1 f. 60 kr. Aigner Lajos bizománya.

— „**Iskolai és népkönyvtár**“ czimmal Dolinay Gyula egy nagyfontosságú lapot indított meg, mely kizárólag az iskolai és népkönyvtárügygyel foglalkozik, ezen nagy horderejű intézmény felállítását és tervszerű szervezését sürgeti. Az első szám szeptember elsején jelent meg igen érdekes tartalommal. Megjelen havonként, ára egész évre 2 frt. félévre 1 frt. s mi a legmelegebben ajánljuk Dolinay ezen új lapját a közönség figyelmébe.

— **Balla Károly** által szövegezett s kiadott „Körmagyar“ (első magyar társastáncz) című füzetkére, mely gyakorlott tánczedvelőnek kimerítő utasítást ad, annak idegen segély nélküli elsajátítására, újból fölhevítjük közönségünk figyelmét. Valóban kívánatos, hogy épen városunk, hol e szép eszme megszülemlett, menjen jó példával előre, vegye föl a vezérszerepét az által, hogy a bekövetkező tánczidény alatt úgy magán, mint nyilvános táncztermeinkben azt meghonosítsa, és maga a fennnevezett „Körtáncz“ füzetke szerzője kéretnek föl annak betanítására.

Helyi tárogató.

— **Magas látogatás.** Ő főnsége József főherczeg, a m. k. honvédség főparancsnoka, szept. 7-én városunkba érkezik, és ugyanazon nap reggeli 7 órakor a vásártéren szemlét tart a honvéd lovasság fölött, d. u. 4 órakor pedig ismét tovább utazik. Reméljük, hogy az országszerte rajongásig tisztelt főherczeg, kire nemzetünk úgyis, mint tősgyökeres magyar emberre, s úgyis mint első honvéd katonájára méltán büszke lehet — a lakosság részéről nem hivatalosan is a legmelegebb rokonszenyvel fog üdvözölni. Éljen József főherczeg! Derék m. k. honvédségünk főparancsnoka!!

— **A Telegdi-féle gőzfürdőt** el nem mulaszthatjuk úgy városunk lakosainak, mint a vidékről Debreczenbe rándulóknak figyelmébe ajánlani, főleg miután itt most tetemes árleszállítás lépett életbe. Egy gőzfürdőzés ára eddig 70 kr. volt, most 6 drb. jegyet egyszerre váltva csak 50 kr., a pénztárnál véve pedig 60 krajczár.

— **Hymen.** Lapunk egyik kedves munkatársa dr. Márki Sándor tanár a napokban Aradon, a minoriták templomában esküdtött örök hűséget Spilka Juliska kisasszonynak. Az egyházi szertatást Zay János, nagyváradi kanonok, a vőlegény nagybátyja végezte. Nyoszolyó leányok voltak: Kubányi Janka, Vass Jolán és Erzs, Hess Kornelia és Orszler Szeréna kisasszonyok; vőfélyek pedig: Márki János, Mihajlovics Béla, Dutkay Béla ügyvédek, Bölöni Sándor orsz. gy. képviselő és Tarjányi Ákos huszárhadnagy. Az esküvőt este zamatos cigányzene mellett jókedvű táncz és vacsora követték. Fogadja a boldog pár részünkről és itteni számos ismerősei és barátai részéről is szívből fakadt szerencsakívánatainkat!

TARTALOM: 1. Az irodalom svindlerei. S óly o m Jenő. 2. Gyermekek szeretnék lenni. (költ.) Rudnyánszky Gyula. 3. Két szív. (beszély.) K a b d e b ó Ferencz. 4. Byron és Shelley. 5. Eltemettek. (költ.) G á s p á r Imre. 6. Színműirodalmunk 1877-ben. E. I l l é s László. 7. Adelaide asszony. H a n g Ferencz. 8. Tárca: A pipiskék. D e n g i János. 9. A bajszerző. S c o s s a Dezső. 10. Hírek az irodalom, művészet és közművelődés teréről. 11. Helyi tárogató.

BORITÉK: Heti naptár. Sakktalány. Számrejtvény. Helyesen megfejtők nevei. Szerkesztői üzenet. Vegyes. Kiadói üzenet. Hirdetések.

Laptulajdonosok: Gróf CSAKY ALFONS és DENGI JÁNOS.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ:

Gróf CSÁKY ALFONS.

Megjelen minden pénteken.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre	6	frt.
Fél évre	3	frt.
Negyed évre	1	frt. 50 kr.

A lapot érdeklő mindennemű közlemények a szerkesztőhöz küldendők.

Szerkesztői iroda és kiadó-hivatal: Varga-utca 2256.

Hirdetéseket lapunk számára elfogad HAASENSTEIN és VOGLER hirdetési irodája Budapesten és Bécsben, valamint GOLDBERGER V. Budapesten és kiadóhivatalunk.

DEBRECZEN,

NYOMATOTT A VÁROS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

1878.

HETI NAPTÁR.

Szeptember.

Havi és heti nap	Katholikus naptár	Protestáns naptár	Görög-crosz naptár	Izraeliták naptára	NAP		HOLD	
					kél. o. p.	nyug. o. p.	kél. o. p.	nyug. o. p.
7 Szomb.	Regina szüz	Regina	26 Adorján	9 S. Ki Szel.	5 27 6 28 4 50 0 35			
8 Vasár.	F 13 Kisassz. nap	F 12 Kisassz. n.	27 A 12 Poemen	10	5 28 6 26 5 14 1 48			
9 Hétfő	Gorgon vértanu	Adumár	28 Mózes	11	5 29 6 24 5 32 2 58			
10 Kedd	Tolet. Miklós	Menodora	29 János lefej.	12 Ruth	5 30 6 22 5 49 4 6			
11 Szerda	Emilián Athanáz	Prótus	30 Sándor	13	5 32 6 20 6 3 5 13			
12 Csütör.	Guido, Tóbiás	Tóbiás	32 Mária öve	14 Sára	5 33 5 18 6 17 6 20			
13 Péntek.	Móricz püspök	Mór	1 September	15	5 35 6 16 6 33 7 26			

SAKKTALÁNY.

Gorovy Miksától.

(Lóugrás szerént megfejtendő.)

ok	Egy	fe	lá	én	csal	men,	nak,
van a	a	jár	se'	je	mind	De	ja
ret,	ú	lap	az	nyok,	töb	hi	A
ka	se'	nek	hog	lu	ért	sze	bet
tá	sze	ban	még	ret	kem,	fa	ugy
nyal	las	már	Mond	vem.	gény	el — a	ne
ja	nok	ru	le	száz	ve	Mind	a
tol	ka	hat	met.	*Da	ne	is	szi

SZÁMREJTVÉNY.

W. G.-tól.

- 1, 7, 8. Már mikor születik, akkor is gyilkoló.
 11, 9, 10, 11. Ez meg a legelső percztől is legfőbb jó.
 2, 8, 7, 9. A vesszeje ennek — oh csoda — kihajtott.
 5, 2, 1. Ezt használta muszka, hogy ha verést kapott.
 6, 11, 6, 2, 8. Most nem rég ásták föl vadgyözelme helyét.
 7, 8, 1, 2, 9. Gyakran megölte már a gazdák reményét.
 1, 2, 3. Önállóság nélkül ilyen lesz a férfi.
 2, 3, 4, 5. Jamborságaért hullott vére neki.
 6, 7, 8. A rovar testének fő részét ez teszi.
 6, 7, 8, 7, 9, 10. E nélkül falvat is alig képzelhetni.
 6, 7, 8, 9, 11. Nagy Magyarországnak legkisebb megyéje.
 3, 4, 5, 5, 11. Sok szép hölgynek, lónak szép hangzású neve.

8, 7, 6, 11. A „Eapdászat“ könyve megtanit majd rája.

11, 1, 3. Királyunk volt, de neve nem illett reája.

1—11. Az egész az ó-kor büszke dölyfe, gögje, Egeket ostromló balga rögeszméje.

Megfejtési határidő sept. 20-ka.

A „Déliab“ 34-ik számában közlött sakktalány értelménye a következő:

Nagy az én rózsám ereje,
 Kilencz pandur sem bír vele;
 De ha az én szavam hallja,
 Sirva borul az az asztalra.

Valamit mondok magának,
 Válasszon el babájának;
 Szép is vagyok, jó is vagyok,
 Csak egy kicsit hamis vagyok.

A szőrejtvény pedig: „Sóhaj.“ Helyesen a következő t. előfizetőink fejtették meg:

A debreczeni ref. tanítóképezde olvasóköre nevében: Duró János; Györy Zsuzsika, Nemes Ilonka, az első éves papnövendékek Ungvártt, Friedland Berta, Markovits Benő, Buday Vilma, Kálnoki Matild, Nagy István, Tóth Katinka, Fenyves Aranka, Böhm Szerafin, Kövesdy Mariska, Weisz Nina, Hevessy Géza, Vass Flóra, Karász Jenő, Német Berta, Kőrösy Katalin, Herczeg Klára, Vörös Sándor, Lehoczky Biri, Kardos Ferike, Nánássy Erzsike, Hochstätter Irma, Steiner Hermine, Péchy László, Zivuska Ferenczné, Komjáthy Piroška, Halassy Jolán, Kis Erzsike, Fekete Albert, Erdélyi Gyula, Málon Berta, Mikita Elek, K. I. Wéber Gyula, Sárközi Ida, Kaizler Katalin.

A szerkesztő üzenetei.

Marquis Jean D' Or Arad. Köszönet; az énekeket a jellemzés kíséretében várom.

E. Gy. N.-Várad. A kérdéses kéziratot már régen elküldtem ezimére, nem kapta? sziveskedjék a feltételt velem közölni, azután meglátjuk.

„A haldokló anya“ a temetőbe való — kérünk jobbat.

J. I. Helyben. Kaptam; a lap rendesen megy oda, mert nem reclamáltatott.

R. Gyula. Özdögén. Az 1-től 28-ig terjedő ideai számokat megküldhetem önnek.

B. R. Mihály. Budapest. A Jövő számban; levelét várom.

G. Kálmán. Kolozsvártt. Némi javításokkal, alkalmi-
lag adni fogjuk.

M. Vilmos Budapesten. A csereviszonyt szívesen vesszük, lapunkat az ön számra el is indítottuk; vállalatát az irodalmi rovatban megemlítve találja.

D. Gyula Budapesten. „Az iskolai és népkönyvtár“ című új vállalatához, a jövő számban hozzá szólunk.

Hajgató S. Kivánsága szerint lesz.

V. S. I. Veszprém. A hiányzókat elküldtem; a kérdéses tárczacikket, kérem mielőbb küldeni, a jövő számban felhasználom.

L. Ödön Nyiregyházán. Besoroztuk, — köszönet. Másokat is kérnénk.

Gilbert. Nem fog kimaradni.

Miután a sakk-, szám-, szó- és betű-talányoknak fogyatéknak vagyunk, fölkérjük — azon t. munkatársakat és munkatársnöket, — kik lapunkat ezekkel ellátták, miszerént ily küldeményekkel mielőbb megörvendeztetni szíveskedjenek.

V e g y e s.

(a) Hogyan születnek Debreczenben a poéták?

Hát ugy, hogy vannak kis leányok, akik csupa pajkos-ságból — nem találván más mulatságot — az ablakból az utcán járó-kelőket papir golyócskával hajigálják és egy mély gondolatokba merülten andalgó fiatal embernek épen az orra hegyét találják megütni, mire ez — természetes ijedten felrezen mélázásából, zavartan néz körül, majd mosolyra huzódnak ajkai, homlokáról a komor föllegek eloszlanak, tekintete találkozik, annak a kis leánynak mosolygó ijedt tekintetével, ki felriasztotta — és... és szíve nagyot dobban... szerelmes lesz — — siet valami csendes helyre és verset ír a kedves „górálóhoz.“

Egy ilyen esetet beszélek el én most.

Történt pedig, hogy a mult hó 30-dikán egyik kenyeres pajtásom — kivel együtt szoktunk görnyedni pár rongyos forintért hónapokon keresztül — az író asztal mellett, másolgtván a sok poros actákat — kegyetlen módon felizgatta szomjvágyamat egy kis jó sert meginni. De hát épen hónap utólja levén, a legszorgosabb kutatás után sem tudtunk zsebeinkben csak egy pohárra való is összekotorászni — meg kellett elégednem egy pohár vízzel, (de legalább ha ez is hideg lett volna.) Nem ment a dolog sehogy sem. Irtóztató módon szomjuhoztam — a sert. Öt óraker lecsaptam a tollat. Lementem az utcára. Lépteim egy jó barátom boltjába vittek...

— „Szervusz Daemon, de jó hogy jössz, épen tégd vártunk!!“ — kiáltottak felém a boltban levő fiuk. Én bámulva meredtem feléjük... „Ne bámulj pajtikám

— szólott aztán Jóska barátom alantabb hangon, — hanem halld és azután bámulj — a Pista gyerek szerelmes lett egy kis leányba!“ — „Hát váljék egészségére!“ viszonzám boszankodva, hogy csak ez jön ki abból az óriási lelkes fogadtatásból. „De nem addig van a — folytatá Jóska — Pista verset is irt, és beakarja a „Déliabáb“-nak küldeni és azt mondta, ha kiteszik megiszszuk az áldomást!“ Az ivásrai kilátás felvillanyozott. De aztán hirtelen elkedvetlenedtem ismét. Azt gondoltam tréfát üznek velem. „Te talán nem akarsz hinni Daemon, hogy Pista verset irt — a biz azt irt és pedig minőt... olvasd csak!“

No már erre igazán kíváncsi lettem. Látni akartam a verset. Az ujdonsült poeta szégyenközve kissé, de azért lelkesült tekintettel adta át a verset. Elolvastam. Ezer szerencse, hogy ott volt a „pudli“ mert bizony nem hiszem, hogy hanyatt nem vág az a borzasztóan reám jött nevetési inger, midőn azt a verset elolvastam. De aztán csak erőt vettem magamon, midőn láttam Pistának azt a kétségbeesett ábrázatját, melylyel leste, hogy mily hatást keltett verse bennem.

— „Igazán te irtad e verset Pista?“ kérdém „Én hát barátom, — felelé ő pathossal — ha elviszed a szerkesztőhöz fizetek neked s itt mindnyájatoknak annyi sert, a mennyit csak meg birtok inni!“ Már épen összekartam tépni a zöngedelmet, midőn a sörivás gondolata megváltoztata szándékomat. Megigérttem, hogy elviszem, hanem egyuttal kérdeztem, hogy mily behatás alatt írta.

„Ah barátom — kezdé Pista — én a szerencse kegyeltje vagyok. Képzeld, hogy jártam. Egy félórával ezelőtt ott a másik oldalon sétálgattam, nagy és mély gondolatokba merültem, midőn egy könnyű tárgynak orrom hegyéveli érintkezése felriasztott merengésemből... Körül nézek és fel is nézek és oh! gyönyör! mit álmodni sem mertem volna ama ház ablakaiból (s itt a szemközti ház ablakaira mutatott) vidám leány arcok mosolyogtak felém. Én egész megigézetten és édes ábránddal néztem feléjük; mire mindnyájan elhuzódtak, csak egy, a legszebbik maradt ott és kedves csengő hangon kért tőlem bocsánatot. Ah! barátom, e pillanatban forgott körültem a világ... kezeimet ajkaimhoz emeltem s egy forró csókot leheltem felé... és ő, az isteni leány nem haragudott meg érte, mosolyogva intett felém és behuzta az ablakot... rohantam ide és megirtam e verset... Ah! de nézd ő ott van ismét...“ és kirohant az utcára. Én is kimentem utána!

Hanem amit most láttam, igazán nem feledem el soha. Az átellenes ház ablakaiból gyönyörű leánykák integettek és köszöngettek felénk. Igen felénk, mert ugyanott kívülünk egy lélek sem volt, kit a köszöntetés illethetett volna. No már ezeket a hölgyeket csak megnézem — gondolám — és megindultam feléjük, hanem a kis hamisak nem vártak be, behuzták a zsalukat és csak a redőnyökön át láthatám hamisan mosolygó szemeiket; de azért így is megösmertem. El nem tudtam képzelni, hogy mit értsek mindebből. — Hiszen igaz, hogy a XIX-ik század a fölvilágosultság százada — de már azért csak mégis megfoghatatlan, hogy a mi

hölgyeink ily felvilágosult szelleműek legyenek. Vissza mentem a boltba! A verset magamhoz vettem, melyet e nap örök emlékeül, de meg hogy azok a kedves bátor leánykák se feledjék el ezen tettöket, melynek méltó jutalma e sületlenség — ide jegyeztek; remélem, hogy látva és olvasva e verset Pista barátom is kigyógyul, de a kedves kis leánykák is megmondják máskor — mi szép, s mi nem szép. A vers egyébiránt így hangzik — tessék benne gyönyörködni.

„Az utcán mentem andalogva, nagy búsan;
Midőn orromon valami nagyot koppan
Feleszmélek szét tekintek s fel is nézek...
Hát felém — mosolygó lánykák nevetnek.
Szól az egyik: „Bocsásson meg uram nekem!“
S szivemben menten fellobban a szerelem...
Csókot hintek kezeimmel feléje...
Ami cupidó nyila lett kis szívébe!“ stb. stb.

Még több is volt hozzá, de azt hiszem elég ebből ennyi is figyelemzést ölt — így; máskor a mamának mondom el....

A köszöntés különböző módjai. A philippini szigetek lakói megfogják a velük találkozó kezét s arcukat megdörzsölik vele. A lappok szorosan nyomják orrukat azon személyekhez, kiket köszöntenek. Otahitiben szintén az orrhegyeket érintkeztetik. A japániak levetik egyik papucsokat s kezökbe véve föltartják. Az új-zeelandiak arcukra teszik kezüket, s egyik lábukat hajolt térdel fölemelik. Egy néger nép köszöntésül közép ujját háromszor pattogatja. A grüндardiak egymásra nevetnek.

Kiadói üzenet.

— Felkérjük t. vidéki előfizetőinket, hogy folyó évnegyedre vonatkozó hátrálékos előfizetési pénzeket mielőbb kiadó-hivatalunkhoz beküldeni sziveskedjenek.

Hirdetés.

Homöopatha orvos

dr. KLÁR VINCZE

orvos-tudor, szülész-műtő,

rendel naponta: reggel 7—9-ig, délután
3—5 óráig.

Szegényeknek ingyen.

Lakása: Batthyáni-utcza, Czégely-féle házban,
2158. szám alatt.

Táncztanítási jelentés.

Van szerencsém a legnagyobb tisztelettel tudatni a n. é. szülékkal, hogy a táncztanítás megkezdése céljából a fővárosból ujlag lejöttem, s a tanfolyamot már **e hó 6-án** megfogom kezdeni. Midőn e tényt a n. é. közönség becses tudomására juttatom, felkérem a t. szüléket, hogy gyermekeiket, nálam (lakásom Teleky-utcza Gréf ház) mielőbb feljegyezteteni kegyeskedjenek. Órákat adok két igen tekintélyes leány-nevelő intézetben, u. m. a ref. egyház és özv. Zengei Jánosné assz. intézeteiben, valamint több magán házaknál is, a hol is a legdivatosabb tánczokban, s az elegáns testtartásban a legalaposabb oktatást fogom adni. Tudatom egyszersmind azt is, hogy a már nálam tanult növendékek részére egy magasb tanfolyamot is nyitandok, a hol a legujabb s a fővárosban is nagy kedveltségnek örvendő tánczokban fogok oktatást adni, így a „menuette“, s az általam szerzett „styrie a la cour“ tánczokban is. A bekövetkező szüretnek alkalmával, az esetleg e miatt elmaradó növendékek mulasztásai helyre fognak pótoltatni.

Ajánlva a n. é. közönség nagybecsü kegyeibe magamat, maradtam

tisztelettel

MÜLLER LAJOS.

Uj szálloda megnyitás.

Van szerencsém a nagyérdemü utazó közönséggel tudatni, miszerént **Debreczenben, a takarékpénztár épületében** levő söresarnokom felső részét szállodává alakítottam át

a „**FEHÉRLŐ**“-hoz

czimezve.

A nagyérdemü közönség eddigi pártfogását tekintve, oda iparkodtam, hogy szállodám minden igényeknek és kívánalmaknak megfelelhessen, olcsóság, pontos kiszolgáltatásról jó hírnevem kezeskedik.

Miért is a nagyérdemü utazó közönség becses pártfogását kikérve; vagyok alázatos szolgáljok

KOPECZKY JÓZSEF,
vendéglős.